

Interreg V A Projekt INT179:

Modell eines grenzüberschreitenden Monitorings – innovative Maßnahmen der Datenerhebung in der Metropolregion Stettin

Model transgranicznego monitoringu – innowacyjne sposoby pozyskiwania danych w Regionie Metropolitalnym Szczecina

**Workshop Netzwerkkoperation,
9. November 2020**

**Warsztaty – współpraca sieciowa
9 listopada 2020**

Dokumentation

Dokumentacja

Veranstalter	Gemeinsame Landesplanungsabteilung
Organizator	Berlin-Brandenburg Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania
Durchführung	INFRASTRUKTUR & UMWELT
Wykonanie	Professor Böhm und Partner

MODELL EINES GRENZÜBERGREIFENDEN MONITORINGS

– innovative Maßnahmen der Datenerhebung
in der Metropolregion Stettin (INT 179)

2020 - 2022

Programm

Program

- 10:00 – 10:10 **Begrüßung, Einführung in den Workshop**
Powitanie, wprowadzenie do warsztatów
dr Jürgen Neumüller, Gemeinsame Landesplanungsabteilung Berlin-Brandenburg
Paweł Bartnik, Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania
Leszek Jastrzębski, Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej
- 10:10 – 10:20 **Ziele des Workshops**
Cele warsztatów
dr Jürgen Neumüller, Gemeinsame Landesplanungsabteilung Berlin-Brandenburg
- 10:20 – 12:15 **Vorstellung und Diskussion der Ergebnisse der Bedarfs- und Netzwerkanalyse**
Przedstawienie i dyskusja wyników analizy potrzeb i sieci aktorów
INFRASTRUKTUR & UMWELT Professor Böhm und Partner
Mit Kommentierung durch die Veranstalter der thematischen Workshops:
Z komentarzami organizatorów warsztatów tematycznych:
Roman Walaszkowski, Stowarzyszenie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego,
Leszek Jastrzębski, Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej,
Thomas Meyer, Geschäftsstelle für die Metropolregion Stettin
Katarzyna Jackowska, Amt Gartz (Oder)
- Regionaler Verkehr und Mobilität**
Transport regionalny i mobilność
- Tourismus**
Turystyka
- 11:20 – 11:35 **Pause / Przerwa**
- Zukunftsbranchen**
Branże przyszłości
- Stadt-Land-Partnerschaft**
Partnerstwo miejsko-wiejskie
- 12:15 – 12:30 **Zusammenfassung der Ergebnisse, Schlussfolgerung für die weitere Arbeit**
Podsumowanie wyników, wnioski do dalszych prac
dr Jürgen Neumüller, Gemeinsame Landesplanungsabteilung Berlin-Brandenburg
Paweł Bartnik, Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania
Leszek Jastrzębski, Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej

MODELL EINES GRENZÜBERGREIFENDEN MONITORINGS

– innovative Maßnahmen der Datenerhebung
in der Metropolregion Stettin (INT 179)

2020 - 2022

Dokumentation

Dokumentacja

Begrüßung, Einführung in den Workshop

Nach der Eröffnung durch den Moderator, **Martin Reents, INFRASTRUKTUR & UMWELT Professor Böhm und Partner** begrüßte **Dr. Jürgen Neumüller, Gemeinsame Landesplanungsabteilung Berlin-Brandenburg**, alle Teilnehmer und äußerte die Hoffnung, dass der Workshop auch im Online-Format Diskussionen ermöglichen werde.

Paweł Bartnik, Direktor des Vereins der polnischen Gemeinden der Euroregion Pomerania, betonte in seiner Begrüßung, dass die Pandemie gezeigt habe, wie notwendig Informationen, z.B. zu Grenzpendlern oder zu Grenzmärkten sind, diese aber nicht in der erforderlichen Qualität vorliegen.

Leszek Jastrzębski, Direktor des Büros für Raumplanung der Wojewodschaft Westpommern, erinnerte an das Entwicklungskonzept der grenzüberschreitenden Metropolregion Stettin, an welches das Projekt „Modell eines grenzüberschreitenden Monitorings“ knüpfe. Die COVID-19-Pandemie zeige, dass die Metropolregion kein einheitlicher Raum sei und ein Informationssystem bei künftigen Entscheidungen hilfreich sein könne. Zum Abschluss verwies er auf die Auftaktkonferenz am 2. Dezember und informierte, dass als Auftragnehmer für die Erarbeitung der Methodik des Modells das Institut für angewandte Geoinformation und künstliche Intelligenz aus Breslau ausgewählt wurde, welches sich auf dem Treffen der Koordinierungsgruppe am 18. November vorstellen wird.

Ziele des Workshops

Dr. Neumüller unterstrich, dass COVID-19 kurzfristig die Bereitstellung von Informationen erforderlich mache. Dies sei ein zusätzlicher Aspekt, der im Projekt berücksichtigt werden müsse. Er betonte, dass man sich im Beginn des Vorhabens befinde und die Workshops das Ziel verfolgen, den Gesamtrahmen aufzuspannen. Es ginge heute darum, einen Überblick über Themen und Datenquellen zu gewinnen und zu rekapitulieren, welches die Informationsbedarfe seien und wie sich diese strukturieren lassen. In der Diskussion der vorgestellten Zwischenstände ginge es um deren Vervollständigung. Die Ergebnisse der Diskussion sollen festgehalten und dem Leadpartner für die weitere Bearbeitung des Modells eines grenzüberschreitenden Monitorings zur Verfügung gestellt werden.

Powitanie, wprowadzenie do warsztatów

Po otwarciu warsztatów przez moderatora, **Martina Reentsa**, biuro **INFRASTRUKTUR & UMWELT Professor Böhm und Partner**, uczestników warsztatów powitał **dr Jürgen Neumüller, Wspólny Wydział Planowania Krajowego Berlina-Brandenburgii**, wyrażając nadzieję, że również warsztaty odbywające się w formacie online umożliwią prowadzenie dyskusji.

Paweł Bartnik, dyrektor Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pomerania, podkreślił w swoim wystąpieniu powitalnym, że pandemia pokazała, jak bardzo potrzebne są informacje, np. na temat pracowników transgranicznych czy rynków przygranicznych, ale nie są one dostępne w wymaganej jakości.

Leszek Jastrzębski, dyrektor Regionalnego Biura Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego, przypomniał o Koncepcji Rozwoju Transgranicznego Regionu Metropolitalnego Szczecina, do której nawiązuje projekt „Model transgranicznego monitoringu”. Pandemia COVID-19 pokazała, że region metropolitalny nie jest jednolitą przestrzenią i że system informacyjny może być pomocny przy podejmowaniu przyszłych decyzji. Na koniec nawiązując do konferencji inauguracyjnej w dniu 2 grudnia poinformował, że jako wykonawca opracowania metodyki modelu został wybrany Wrocławski Instytut Zastosowań Informatyki Przestrzennej i Sztucznej Inteligencji, który zaprezentuje się na spotkaniu grupy koordynacyjnej w dniu 18 listopada.

Cele warsztatów

Dr Neumüller podkreślił, że COVID-19 powoduje konieczność udostępniania informacji w krótkim terminie. Jest to dodatkowy aspekt, który musi zostać uwzględniony w projekcie. Podkreślił, że projekt znajduje się w początkowej fazie i że warsztaty mają na celu wyznaczenie ogólnych ram. Na dzień dzisiejszy ważne jest, aby uzyskać orientację co do tematów i źródeł danych oraz zrekapitulować, jakie są potrzeby informacyjne i jak można je uporządkować. W dyskusji nad przedstawionymi wynikami tymczasowymi chodzi o uzupełnienie tych wyników. Wyniki dyskusji mają być zaprotokołowane i udostępnione partnerowi wiodącemu do dalszych prac nad modelem transgranicznego monitoringu.

MODELL EINES GRENZÜBERGREIFENDEN MONITORINGS

– innovative Maßnahmen der Datenerhebung
in der Metropolregion Stettin (INT 179)

2020 - 2022

Vorstellung und Diskussion der Ergebnisse der Bedarfs- und Netzwerkanalyse

Regionaler Verkehr und Mobilität

Sven Friedrich, INFRASTRUKTUR & UMWELT Professor Böhm und Partner, schickte voraus, dass es Ziel der Bedarfs- und Netzwerkanalyse sei, identifizierte Informationsbedarfe zu systematisieren und mögliche Datenquellen sowie einzubindende Akteure zu benennen. Sie beruhe auf der Auswertung der bereits durchgeführten Workshops Regionaler Verkehr und Mobilität bzw. Tourismus, auf dem Rücklauf zum Fragebogen, und auf der Erfahrung in der Bearbeitung ähnlicher Fragestellungen, z.B. bei der Erstellung des Entwicklungs- und Handlungskonzeptes für die Euroregion Pomerania 2021-2030.

Im Bereich der Nachfrage nach Mobilität verwies er auf die Lücken vorliegender Informationen, z.B. zur Nutzung des ÖPNV oder zu Pendlern. Die Nutzung von Mobilfunkdaten sei vielversprechend aber teuer und müsse ebenso wie die Nutzung von Verkehrsmodellen weiter diskutiert werden.

Angebote im öffentlichen Verkehr könnten gut über Mobilitätsportale abgerufen werden, ein Problem sei aber der Busverkehr im polnischen Teil der Metropolregion, zu dem digitale Informationen nur über die Einzelunternehmen abrufbar seien.

Zur Verkehrsinfrastruktur gäbe es zahlreiche Informationsquellen, die insgesamt ein umfassendes Bild zu bestehender und geplanter Verkehrsinfrastruktur inklusive technischer Parameter ergäben.

Ein im Workshop nicht vertieft diskutiertes Thema sei der Güter- und Schwerverkehr – ein aufgrund des Hinterlandverkehrs des Hafens Stettin-Swinemünde nicht zu vernachlässigendes Thema, welches auch in den Rückmeldungen zum Fragebogen als relevant bezeichnet wurde.

Von besonderer Relevanz sei das Thema rechtlicher Rahmenbedingungen für grenzüberschreitenden öffentlichen Verkehr.

Roman Walaszkowski, Direktor des Vereins der Metropolregion Stettin (SSOM) erinnerte in seinem Kommentar daran, dass der Workshop Regionaler Verkehr und Mobilität im September noch als Präsenzveranstaltung mit 45 Teilnehmern durchgeführt werden konnte. Im Vorfeld des Workshops seien 5 Interviews geführt worden, 16 Fragebögen wurden ausgefüllt. Der Bericht zum Workshop sei bereits verfügbar.

Bei den Informationsbedarfen wurde zwischen der aktuellen Situation und der Planung von Verkehrsverbindungen unter-

Präsentation und Diskussion der Ergebnisse der Analyse der Bedürfnisse und der Akteure

Transport regionalny i mobilność

Sven Friedrich, biuro **INFRASTRUKTUR & UMWELT Professor Böhm und Partner**, zaznaczył na wstępie, że celem analizy potrzeb i sieci jest usystematyzowanie zidentyfikowanych potrzeb informacyjnych, wskazanie możliwych źródeł danych i aktorów, których należy włączyć. Analiza opiera się na ocenie już przeprowadzonych warsztatów poświęconych transportowi regionalnemu i mobilności bądź turystyce regionalnej, na odpowiedziach na ankietę oraz na doświadczeniu w opracowywaniu podobnych kwestii, np. przy przygotowaniu Koncepcji Rozwoju i Działania Euroregionu Pomerania na lata 2021-2030.

W zakresie zapotrzebowania na mobilność mówca wskazał na luki w istniejących informacjach, np. dotyczących korzystania z transportu publicznego lub osób dojeżdżających do pracy. Wykorzystanie danych z telefonów komórkowych jest bardzo obiecujące, ale drogie i musi być przedmiotem dalszych dyskusji, podobnie jak wykorzystanie modeli transportowych.

Do ofert w transporcie publicznym można łatwo dotrzeć za pośrednictwem portali mobilnościowych, ale problemem jest transport autobusowy w polskiej części regionu metropolitalnego, gdzie informacje cyfrowe są dostępne tylko za pośrednictwem poszczególnych firm.

Istnieje wiele źródeł informacji na temat infrastruktury transportowej, które razem wzięte dają kompleksowy obraz istniejącej i planowanej infrastruktury transportowej, łącznie z jej parametrami technicznymi.

Jednym z tematów, który nie został dogłębnie omówiony na warsztatach, a który był również wymieniany jako temat istotny w informacjach zwrotnych do ankiety, jest ruch towarowy i ciężarowy – temat, o którym nie należy zapominać ze względu na ruch na zapleczu Portu Szczecin-Świnoujście.

Szczególne znaczenie ma kwestia prawnych warunków ramowych dla transgranicznego transportu publicznego.

Roman Walaszkowski, dyrektor Stowarzyszenia Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego (SSOM), przypomniał w swoim komentarzu, że warsztaty na temat transportu regionalnego i mobilności we wrześniu mogły się jeszcze odbyć w formie bezpośredniego spotkania z udziałem 45 uczestników. W ramach przygotowań do warsztatów przeprowadzono 5 wywiadów i wypełniono 16 ankiet. Sprawozdanie z warsztatów jest już dostępne.

INFRASTRUKTUR & UMWELT
Professor Böhm und Partner

MODELL EINES GRENZÜBERGREIFENDEN MONITORINGS

– innovative Maßnahmen der Datenerhebung
in der Metropolregion Stettin (INT 179)

2020 - 2022

schieden. Darüber hinaus wurde der Bedarf an Daten zur Alltagsmobilität diskutiert, welche in Abhängigkeit von Tageszeit oder Wochentag oder singulären Ereignissen, wie Werbeaktionen erheblichen Schwankungen unterliege.

Es seien fünf Datengruppen unterschieden worden: Daten zur aktuellen Situation wie Infrastruktur, Verkehrsorganisation, Rechtsgrundlagen, Raumplanung, Verkehrsströme; Daten zur demografischen Entwicklung wie Bevölkerungsentwicklung und ihrer Altersstruktur, Wirtschaftsentwicklung oder Entwicklung des Arbeitsmarktes; Daten zur grenzüberschreitenden Mobilität, wie Anzahl von Personen, Verkehrsmittelwahl oder Gründe für die grenzüberschreitende Mobilität; Daten zur Erreichbarkeit im Individualverkehr wie die Attraktivität von Reisezielen, Einwohnerzahl, Bruttoinlandsprodukt, Reisegeschwindigkeiten, Verkehrsmittelwahl sowie Daten zur Erreichbarkeit im öffentlichen Verkehr, wie Fahrpläne, Fahrzeiten, Kosten, Bahnhöfe, Haltestellen oder Flugplätze.

Die Erhebung der Daten erfordere innovative Ansätze, die über die Nutzung statistischer Daten hinausgehe. Die Nutzung von Mobilfunkdaten sei teuer. Es dürfe nicht vergessen werden, dass Geschäfte z.B. Daten zu ihren Kunden wie deren Postleitzahl erhöhen.

Die erhobenen Daten sollten offen zugänglich und digital sein und regelmäßig aktualisiert werden. Wichtig seien einheitliche Definition und Qualitätsstandards der Datenerhebung.

Gefragt nach Prioritäten bei der Datenerhebung, bestätigte Roman Walaszkowski, dass Mobilfunkdaten eine noch nicht ausreichend genutzte Datenquelle seien. Darüber hinaus sei es wichtig, Daten zu Arbeitspendler vollständig interpretieren zu können.

Dr. Jürgen Neumüller betonte, dass Verkehr kein Selbstzweck sei und immer einen Zweck, wie Tages-, Einkaufs- oder Kulturtourismus erfülle. Es bestehe eine enge Verknüpfung zu den anderen Themen. Wichtig sei zudem eine an Entwicklungsszenarien orientierte Nachfrageprognose.

Leszek Jastrzębski bestätigte, dass Mobilitätsdaten für die strategische Steuerung der Entwicklung benötigt würden. Er erinnerte daran, dass eine einheitliche Datendefinition sehr wichtig und keine einfache Aufgabe sei.

Detlef Herz, Gemeinsame Landesplanungsabteilung Berlin-Brandenburg hob hervor, dass es wichtig sei, die regionalen Bedarfe zu adressieren.

W odniesieniu do potrzeb informacyjnych dokonano rozróżnienia między sytuacją obecną a planowaniem połączeń transportowych. Ponadto omówiono zapotrzebowanie na dane dotyczące codziennej mobilności, która podlega znacznym wahaniom w zależności od pory dnia lub dnia tygodnia, a także pojedynczych wydarzeń, takich jak kampanie reklamowe.

Wyróżniono pięć grup danych: dane dotyczące aktualnej sytuacji, takie jak infrastruktura, organizacja ruchu, podstawy prawne, planowanie przestrzenne, potoki ruchu; dane dotyczące sytuacji demograficznej, takie jak liczba ludności i struktura wiekowa, rozwój gospodarczy lub rozwój rynku pracy; dane dotyczące mobilności transgranicznej, takie jak liczba osób, wybór środków transportu lub przyczyny mobilności transgranicznej; dane dotyczące dostępności w transporcie indywidualnym, takie jak atrakcyjność miejsc docelowych podróży, liczba mieszkańców, produkt krajowy brutto, prędkość podróży, wybór środków transportu oraz dane dotyczące dostępności w transporcie publicznym, takie jak rozkłady jazdy, czasy podróży, koszty, stacje, przystanki lub lotniska.

Pozyskiwanie danych wymaga innowacyjnych rozwiązań, które wykraczają poza wykorzystanie danych statystycznych. Korzystanie z danych z telefonów komórkowych jest kosztowne. Nie należy zapominać, że np. sklepy zbierają dane o swoich klientach, takie jak ich kody pocztowe.

Pozyskane dane powinny być ogólnodostępne i cyfrowe oraz regularnie aktualizowane. Ważne są jednolite definicje i standardy jakości gromadzenia danych.

Zapytany o priorytety w zbieraniu danych, Roman Walaszkowski potwierdził, że dane z telefonów komórkowych są źródłem danych, które nie są jeszcze wystarczająco wykorzystywane. Ponadto ważna jest możliwość pełnej interpretacji danych dotyczących osób dojeżdżających do pracy.

Dr Jürgen Neumüller podkreślił, że transport nie jest celem samym w sobie i zawsze spełnia jakiś cel, jak np. turystyka jednodniowa, zakupowa czy kulturalna. Istnieje ścisły związek z innymi tematami. Ważna jest też prognoza popytu oparta na scenariuszach rozwojowych.

Leszek Jastrzębski potwierdził, że dane dotyczące mobilności są potrzebne do strategicznego sterowania rozwojem. Przypominał, że bardzo ważna jest jednolita definicja danych i że nie jest to łatwe zadanie.

Detlef Herz, Wspólny Wydział Planowania Krajowego Berlina-Brandenburgii, podkreślił, że ważne jest, aby zająć się potrzebami regionu.

MODELL EINES GRENZÜBERGREIFENDEN MONITORINGS

– innovative Maßnahmen der Datenerhebung
in der Metropolregion Stettin (INT 179)

2020 - 2022

Tourismus

Herr Friedrich stellte den aktuellen Stand der Bedarfs- und Netzwerkanalyse zum Thema Tourismus vor. Er betonte, dass neben dem Übernachtungstourismus insbesondere der Tagestourismus ein wirtschaftlicher Faktor sei, die Datenlage hier aber nicht umfassend sei. Es gäbe unterschiedliche Marktforschungsinstrumente als eine wesentliche Informationsquelle, zudem lokale Studien oder Besuchererfassung von wichtigen tagestouristischen Reisezielen.

Die Verfügbarkeit von Daten zur Erreichbarkeit der Reiseziele mit öffentlichen Verkehrsmitteln sei, wie bereits zum Thema Mobilität angesprochen, nicht umfassend. Dabei können der öffentliche Verkehr insbesondere die saisonal stark nachgefragten Reisegebiete an der Ostseeküste vom motorisierten Individualverkehr entlasten.

Grenzüberschreitende Informationen zu touristischen Angeboten seien insbesondere wichtig, um Produkte verknüpfen zu können, sowohl für Touristen, Tourismusvereine als auch Leistungsträger.

Das Thema der grenzüberschreitenden Arbeitnehmermobilität im Hotel- und Gastgewerbe sei auf der Insel Usedom von besonderer Relevanz und eng verknüpft mit den Bedingungen auf dem Arbeitsmarkt auf polnischer Seite und von daher eine wichtige, im Auge zu behaltende Entwicklung.

Informationen zur touristischen Infrastruktur erlauben die Planung von Freizeitaktivitäten genauso wie gezielte Unterstützung des Aufbaus begleitender Infrastruktur, z.B. in den Bereichen Gastronomie und Übernachtungsangebote.

Direktor Jastrzębski informierte, dass auf dem als Online-Veranstaltung durchgeführten Workshop Tourismus vier zentrale Themen behandelt wurden: der ökologische Fußabdruck des Tourismus, der Tourismus in der Metropolregion Stettin, der Tagestourismus sowie das regionale Monitoring der touristischen Entwicklung und deren Visualisierung.

In diesem Zusammenhang verwies er auf die Charakteristika der Metropolregion mit der touristisch stark nachgefragten Ostseeküste und dem vor allem für die Bewohner der Metropolregion attraktiven Binnenland, welches insbesondere für die aktive Erholung zahlreiche Angebote wie Rad- und Wasserwandern, Bootstourismus oder Reiten bereithalte.

Für die Ostseeküste sei das Thema des ökologischen Fußabdrucks von zentraler Bedeutung, hierzu wurde auf dem Workshop ein Beispiel für die nachhaltige Erschließung durch ein öffentliches Verkehrsangebot vorgestellt.

Turistyka

Pan Friedrich przeniósł aktualny stan analizy popytu i sieci w zakresie turystyki. Podkreślił, że oprócz turystyki noclegowej, znaczenie ekonomiczne ma turystyka jednodniowa, ale dane na ten temat nie są wyczerpujące. Istnieją różne narzędzia badania rynku jako istotne źródło informacji, a ponadto badania lokalne lub ewidencja osób odwiedzających ważniejsze cele turystyki jednodniowej.

Dane na temat osiągalności celów podróży z wykorzystaniem środków transportu publicznego nie są dostępne w szerokim zakresie, o czym wspomniano wcześniej w odniesieniu do mobilności. Transport publiczny może przy tym zastąpić zmotoryzowany transport indywidualny, zwłaszcza na bardzo popularnych w sezonie regionach turystycznych na wybrzeżu Morza Bałtyckiego.

Transgraniczne informacje o ofertach turystycznych są szczególnie ważne w celu umożliwienia powiązania produktów, zarówno dla turystów, organizacji turystycznych, jak i usługodawców.

Temat transgranicznej mobilności pracowników w branży hotelarsko-gastronomicznej ma szczególne znaczenie na wyspie Uznam i jest ściśle związany z warunkami na rynku pracy po stronie polskiej, a zatem jest ważnym czynnikiem, którego nie należy tracić z pola widzenia.

Informacje o infrastrukturze turystycznej pozwalają na planowanie spędzania wolnego czasu, a także na celowe wspieranie rozwoju infrastruktury towarzyszącej, np. w zakresie gastronomii i zakwaterowania.

Dyrektor Jastrzębski poinformował, że warsztaty w formie online poświęcone turystyce dotyczyły czterech głównych tematów: śladu ekologicznego turystyki, turystyki w metropolii szczecińskiej, turystyki jednodniowej oraz regionalnego monitoringu rozwoju turystyki i jej wizualizacji.

W tym kontekście zwrócił uwagę na cechy charakterystyczne regionu metropolitalnego z bardzo popularnym turystycznie wybrzeżem Morza Bałtyckiego oraz obszarem położonym w głębi lądu, który jest szczególnie atrakcyjny dla mieszkańców regionu metropolitalnego i oferuje liczne możliwości aktywnego wypoczynku, takie jak wycieczki rowerowe i wodne, turystyka z wykorzystaniem łodzi lub jazda konna.

Kluczowe znaczenie dla wybrzeża Morza Bałtyckiego ma temat śladu ekologicznego, w tym kontekście na warsztatach został przedstawiony przykład zrównoważonego rozwoju na bazie transportu publicznego.

MODELL EINES GRENZÜBERGREIFENDEN MONITORINGS

– innovative Maßnahmen der Datenerhebung
in der Metropolregion Stettin (INT 179)

2020 - 2022

Die Metropole Stettin mit ihrem breiten Kultur- und Shoppingangebot generiere touristische Nachfrage.

Einen Schwerpunkt des Workshops stellte der Tagestourismus dar. Unter anderem wurden Untersuchungen zu regional-wirtschaftlichen Effekten im Drawa-Nationalpark vorgestellt.

Und mit dem Kreativprotokoll wurde aufgezeigt, wie visuell komplexe Zusammenhänge dargestellt werden können.

Martin Fennemann, Tourismus Marketing Brandenburg (TMB), betonte das große Interesse an Daten zum Freizeitverhalten polnischer Gäste. Vor sieben Jahren hätte die TMB mit der Deutschen Zentrale für Tourismus und anderen Bundesländern eine Marktanalyse vorgenommen, deren Ergebnisse aber leider nicht regionalisierbar waren. Aktuell sei eine neue repräsentative Befragung geplant, welche in Polen nach Markenstärke und Themenkompetenz der Tourismusdestination Brandenburg fragen soll. Diese wird aber keine spezifischen Aussagen zur Grenzregion liefern. An dieser Stelle verwies er auf eine Befragung der IHK Cottbus mit dem Titel „Wohin fließt der Zloty“. In der nicht-repräsentativen Studie wurden Passanten in Cottbus, Forst, Guben und Burg befragt. Die hohe Qualität der Ergebnisse hat wichtige Handlungsbedarfe wie Sprachkenntnisse und Werbung deutlich herausgearbeitet. Eine vergleichbare Untersuchung sei auch im Tourismus vorstellbar. Seines Wissens wurde zumindest für das Untere Odertal eine Gästebefragung durchgeführt. In Zukunft sei dies aber auch als gemeinsames Projekt vorstellbar, schließlich dürfte die polnische Seite ähnliche Interessen haben.

Direktor Jastrzębski unterstrich, dass es darum gehe, innovative Methoden der Datenerhebung zu entwickeln.

Julita Miłosz-Augustowska vom Regionalen Büro für Raumplanung der Wojewodschaft Westpommern verwies auf die hohen Kosten repräsentativer Befragungen und auf die Möglichkeit der Nutzung mobiler Daten. Leszek Jastrzębski fügte hinzu, dass mit Hilfe des Instituts für angewandte Geoinformation und künstliche Intelligenz aus Breslau intelligente Möglichkeiten der Auswertung von Mobilfunkdaten untersucht werden sollen.

Dr. Neumüller verwies auf die Notwendigkeit, die wirtschaftliche Bedeutung des Tourismus darzustellen, insbesondere für Arbeitsplätze oder Wirtschaftskraft.

Metropolia szczecińska z jej bogatą ofertą kulturalną i handlową generuje popyt na turystykę.

Jedną z głównych kwestii omawianych na warsztatach była turystyka jednodniowa. Przedstawiono między innymi badania dotyczące efektów regionalno-gospodarczych w Drawieńskim Parku Narodowym.

Protokół kreatywny pokazał natomiast, jak można w sposób wizualny prezentować kompleksowe zależności.

Martin Fennemann, Tourismus Marketing Brandenburg (TMB), podkreślił duże zainteresowanie danymi dotyczącymi sposobu spędzania wolnego czasu przez polskich gości. Przed siedmiu laty TMB przeprowadziła wraz z Niemiecką Centralą Turystyki i innymi krajami związkowymi analizę rynku, ale niestety jej wyniki nie mogły zostać zregionalizowane. Obecnie planowane jest przeprowadzenie nowego, reprezentatywnego badania w Polsce, które będzie dotyczyło siły marki i kompetencji tematycznych Brandenburgii jako destynacji turystycznej. Nie dostarczy to jednak żadnych konkretnych informacji na temat regionu przygranicznego. W tym miejscu mówca odwołał się do ankiety przeprowadzonej przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Cottbus, zatytułowanej „Dokąd płynie złoty?” W tym niereprezentatywnym badaniu zadawano pytania przechodniom w w Cottbus, Forst, Guben i Burgu. Wysoka jakość wyników wyraźnie wskazuje na istotne potrzeby w zakresie działań, takich jak znajomość języka i reklama. Porównywalne badanie jest możliwe również w turystyce. Według jego wiedzy taką ankietę dla gości przeprowadzono na przykład w Dolinie Dolnej Odry. W przyszłości można byłoby to jednak wyobrazić sobie również jako wspólny projekt, ponieważ stroną polską prawdopodobnie interesują podobne kwestie.

Dyrektor Jastrzębski podkreślił, że celem jest opracowanie innowacyjnych metod pozyskiwania danych.

Julita Miłosz-Augustowska z Regionalnego Biura Planowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego zwróciła uwagę na wysokie koszty reprezentatywnych badań oraz na możliwość wykorzystania danych z telefonów komórkowych. Leszek Jastrzębski dodał, że z pomocą Wrocławskiego Instytutu Zastosowań Informatyki i Sztucznej Inteligencji mają zostać zbadane inteligentne możliwości analizy danych z telefonów komórkowych.

Dr Neumüller zwrócił uwagę na konieczność ukazania gospodarczego znaczenia turystyki, zwłaszcza w kontekście miejsc pracy lub potencjału ekonomicznego.

MODELL EINES GRENZÜBERGREIFENDEN MONITORINGS

– innovative Maßnahmen der Datenerhebung
in der Metropolregion Stettin (INT 179)

2020 - 2022

Zukunftsbranchen

Sven Friedrich verwies in seinen Überlegungen auf das Thema des Fachkräftebedarfs, welcher durch Statistiken der Arbeitsämter belegt werden könne. Wichtig seien aber auch Informationen zu vorhandenen Qualifikationen. Zur Wirtschaftsentwicklung gäbe es zahlreiche makroökonomische Daten und Innovationsindikatoren, welche aber als zu abstrakt erscheinen. Vielmehr seien Informationen zu Unternehmen und deren Tätigkeit von besonderer Relevanz.

Thomas Meyer, Leiter der Geschäftsstelle für die Metropolregion Stettin, bezeichnete die Zukunftsbranchen als zentral für die Entwicklung der Metropolregion. Eine genaue Kenntnis sei Voraussetzung für die zielgerichtete Förderung von Unternehmen und Entwicklung von Gewerbeflächen. Dabei sei die Entwicklung traditioneller Branchen genauso wie sich entwickelnder, neuer Branchen und Cluster, wie die Bioökonomie zu beobachten. Dazu würden umfangreiche wirtschaftliche Daten benötigt, um frühzeitig Trends erkennen zu können. Als weiteres Thema benannte er Start-Ups und die in der Metropolregion bestehenden Bedingungen für deren Entwicklung. Ein Vergleich mit anderen Metropolregionen wäre hilfreich. Zu dem zentralen Thema Arbeitsmarkt lägen zwar Informationen vor, aber es gäbe auch noch Lücken. Es wäre zu prüfen, ob Informationen zu Auspendlern verdichtet oder bei Unternehmen erhoben werden können.

Auf die Frage, welche Akteure zu adressieren seien, erläuterte Herr Meyer, dass in erster Linie Einrichtungen der Wirtschaftsförderung aber auch Hochschulen angesprochen würden. Er nannte die maritime Wirtschaft als eine traditionelle Branche, auf die besonderes Augenmerk zu richten sei.

Direktor Jastrzębski erinnerte daran, dass der demografische Wandel auch für Unternehmen von hoher Bedeutung sei. Er verwies auf ein Projekt zur Modellregion Erneuerbare Energien, welches auf die Nutzung erneuerbarer Energien ziele.

Igor Jasiński, Marschallamt der Wojewodschaft Westpommern, wies darauf hin, dass auch in Zukunft die Strategie intelligenter Spezialisierung fortgeführt werde. Daten zur Entwicklung traditioneller Unternehmen erhebe man über die Finanzbehörden. Dadurch ergebe sich ein gutes Bild der wirtschaftlichen Situation in einzelnen Branchen. Zudem führe man Interviews mit Unternehmen.

Dr. Neumüller unterstrich die Notwendigkeit, Flächenbedarfe für Industrie & Gewerbe zu erfassen. Darauf reagierend, nannte **Direktor Jastrzębski** den Aufbau eines Geografischen Informationssystems für unabdingbar.

Branže przyszłości

Sven Friedrich w swojej wypowiedzi odniósł się do tematu zapotrzebowania na wykwalifikowaną siłę roboczą, co można wykazać na podstawie statystyk z urzędów pracy. Ważne są jednak również informacje o posiadanych kwalifikacjach. Istnieje wiele danych makroekonomicznych i wskaźników innowacyjności dotyczących rozwoju gospodarczego, które wydają się jednak zbyt abstrakcyjne. Szczególne znaczenie mają raczej informacje o przedsiębiorstwach i ich działalności.

Thomas Meyer, dyrektor Biura ds. Szczecińskiego Regionu Metropolitalnego, określił branże przyszłości jako branże kluczowe dla rozwoju regionu metropolitalnego. Dokładna wiedza jest warunkiem wstępnym dla celowego wspierania przedsiębiorstw i przygotowywania terenów pod działalność gospodarczą. Można przy tym zaobserwować rozwój zarówno tradycyjnych gałęzi przemysłu, jak i nowych branż i klastrów, takich jak bioekonomia. W tym kontekście potrzebne są szczegółowe dane ekonomiczne, aby móc rozpoznać trendy na wczesnym etapie. Jako kolejny temat wymienił start-upy i warunki ich rozwoju istniejące w regionie metropolitalnym. Pomocne byłoby porównanie z innymi regionami metropolitalnymi. Dostępne są wprawdzie informacje dotyczące tak ważnego tematu, jak rynek pracy, ale nadal istnieją też braki w tym zakresie. Należałoby sprawdzić, czy informacje dotyczące osób pracujących poza swoim miejscem zamieszkania mogłyby zostać zagęszczone lub pozyskiwane od przedsiębiorstw.

W odpowiedzi na pytanie, do jakich podmiotów należy się zwrócić, pan Meyer wyjaśnił, że chodzi przede wszystkim o instytucje zajmujące się wspieraniem gospodarki, ale także o szkoły wyższe. Wymienił gospodarkę morską jako tradycyjny sektor, na który należy zwrócić szczególną uwagę.

Dyrektor Jastrzębski przypomniał, że zmiany demograficzne mają duże znaczenie także dla firm. Nawiązał do projektu Modelowego Regionu Energii Odnawialnych, który ma na celu wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Igor Jasiński, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, zaznaczył, że strategia inteligentnej specjalizacji będzie kontynuowana również w przyszłości. Dane na temat rozwoju tradycyjnych przedsiębiorstw są pozyskiwane za pośrednictwem organów skarbowych. Daje to dobry obraz sytuacji gospodarczej w poszczególnych branżach. Ponadto przeprowadzane są wywiady z firmami.

Dr Neumüller podkreślił konieczność ewidencji zapotrzebowania na tereny pod działalność gospodarczą. W odpowiedzi na to **dyrektor Jastrzębski** stwierdził, że niezbędne jest stworzenie systemu informacji geograficznej.

MODELL EINES GRENZÜBERGREIFENDEN MONITORINGS

– innovative Maßnahmen der Datenerhebung
in der Metropolregion Stettin (INT 179)

2020 - 2022

Stadt-Land-Partnerschaft

Herr Friedrich benannte als Themen im Bereich der Stadt-Land-Partnerschaft insbesondere diejenigen, welche für die Beziehung der Metropole Stettin zu ihrem grenzüberschreitenden Umland von besonderer Bedeutung seien: Wohnungsmarkt, Bevölkerungsentwicklung, die Mobilität zwischen Stettin und seinem Umland, Flächennutzung aber auch die Intensität grenzüberschreitender Zusammenarbeit, welche sich u.a. aus gemeinsam im Rahmen des Fonds für kleine Projekte oder des Deutsch-Polnischen Jugendwerks durchgeführten Projekten innerhalb der Metropolregion ablesen lasse.

Katarzyna Jackowska, Amt Gartz (Oder), benannte aus Sicht des Amtes wesentliche Themen: Naherholung und Mobilität. Gartz (Oder) verstehe sich als Vorgarten der Metropole Stettin und möchte das Freizeitangebot für Bewohner der Metropolregion verbessern. Zudem habe die Anbindung an Stettin eine zentrale Bedeutung, allen voran über die Bahnlinie Berlin-Stettin. Den Workshop wolle man dazu nutzen, zunächst gemeinsame Entwicklungsziele zu definieren.

Herr Herz regte an, die im Entwicklungskonzept der grenzüberschreitenden Metropolregion Stettin von 2015 enthaltenen Projektvorschläge zu berücksichtigen und unterstrich, dass die Stadt-Umland-Entwicklung, von gemeinsamem Interesse wäre und stärker koordiniert werden sollte.

Als weitere Themen hob **Frau Jackowska** die zivilgesellschaftliche Zusammenarbeit und die Wirtschaftsentwicklung z.B. im Bereich der Kreativwirtschaft hervor.

Claudia Henze, Leiterin der Regionalen Planungsgemeinschaft Uckermark-Barnim, unterstrich den Bedarf an genaueren Daten zu Grenzpendlern. Dies sei bei der Festlegung grundfunktionaler Schwerpunkte wichtig. Zudem sei die Wohnbauflächenentwicklung um Stettin von hohem Interesse.

Direktor Jastrzębski betonte, dass es um die bestehenden alltäglichen Verflechtungen gehe. Unterschiede im Rechts- und Verwaltungssystem haben die Entwicklung der Metropolregion behindert. Ein gemeinsames Informationssystem sei ein Schritt zu einer abgestimmten Regionalentwicklung.

Julita Miłosz-Augustowska veranschaulichte den Mehrwert anhand der seit dem Vortag wegen COVID-19 bestehenden Einstellung der Bahnverbindungen zwischen Stettin und Berlin. Bessere Informationen könnten helfen, bestehende Verflechtungen bei politischen Entscheidungen besser zu berücksichtigen.

Partnerstwo miejsko-wiejskie

Pan Friedrich wymienił jako tematy z zakresu partnerstwa miejsko-wiejskiego zwłaszcza te tematy, które mają szczególne znaczenie dla relacji metropolii szczecińskiej z jej transgranicznym otoczeniem: rynek mieszkaniowy, sytuacja demograficzna, mobilność między Szczecinem a jego otoczeniem, wykorzystanie terenów, ale także intensywność współpracy transgranicznej, co widać m.in. w projektach realizowanych wspólnie w regionie metropolitalnym w ramach Funduszu Małych Projektów czy Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży.

Katarzyna Jackowska, Związek Gmin Gartz nad Odrą, wymieniła tematy ważne z punktu widzenia Urzędu: lokalna rekreacja i mobilność. Gartz nad Odrą postrzega siebie jako ogród metropolii szczecińskiej i chciałby poprawić ofertę w zakresie spędzania wolnego czasu dla mieszkańców regionu metropolitalnego. Ponadto kluczowe znaczenie ma połączenie ze Szczecinem, przede wszystkim poprzez linię kolejową Berlin-Szczecin. Urząd chce wykorzystać warsztaty, aby na początek zdefiniować wspólne cele rozwojowe.

Pan Herz zasugerował, aby uwzględnić propozycje projektów zawarte w koncepcji Rozwoju Transgranicznego Regionu Metropolitalnego Szczecina z roku 2015 i podkreślił, że rozwój miasta i jego otoczenia leży we wspólnym interesie i powinien być ściślej skoordynowany.

Pani Jackowska zwróciła również uwagę na kolejne tematy, takie jak współpraca społeczeństwa obywatelskiego i rozwój gospodarczy, np. w dziedzinie gospodarki kreatywnej.

Claudia Henze, dyrektor Regionalnego Związku Planistycznego Uckermark-Barnim, podkreśliła potrzebę dokładniejszych danych na temat pracowników transgranicznych. Jest to ważne przy określaniu podstawowych priorytetów funkcjonalnych. Ponadto istnieje duże zainteresowanie rozwojem terenów mieszkaniowych wokół Szczecina.

Dyrektor Jastrzębski podkreślił, że chodzi o powiązania istniejące na co dzień. Różnice w systemie prawnym i administracyjnym utrudniały rozwój regionu metropolitalnego. Wspólny system informacyjny jest krokiem w kierunku skoordynowanego rozwoju regionalnego.

Julita Miłosz-Augustowska zilustrowała wartość dodaną na przykładzie obowiązującego od poprzedniego dnia z powodu COVID-19 zawieszenia połączeń kolejowych między Szczecinem a Berlinem. Lepsze informacje mogłyby pomóc lepiej uwzględnić istniejące współzależności przy podejmowaniu decyzji politycznych.

MODELL EINES GRENZÜBERGREIFENDEN MONITORINGS

– innovative Maßnahmen der Datenerhebung
in der Metropolregion Stettin (INT 179)

2020 - 2022

Zusammenfassung der Ergebnisse, Schlussfolgerung für die weitere Arbeit

Dr. Jürgen Neumüller dankte für die lebhafte Diskussion. Es bleibe festzuhalten, dass es im Kern um den grenzüberschreitenden funktionalen Raum und den alltäglichen Verflechtungen gehen muss. Er habe den Eindruck, dass sich das Projekt auf einem guten Weg befände, es müsse aber weiter sortiert werden. Im Ergebnis werde man das Papier mit den Ergebnissen des Workshops anreichern und den Beteiligten nochmals zur weiteren Kommentierung vorlegen. Er habe die Hoffnung, dass nach Durchführung der beiden noch ausstehenden Workshops die Bedarfs- und Akteursanalyse unter den Weihnachtsbaum gelegt werden kann. Er richtete seinen ausdrücklichen Dank an die Dolmetscher und die Moderation, welche für einen lebendigen und sehr guten Austausch gesorgt hätten.

Irena Stróżyńska, stellvertretende Direktorin des Vereins der polnischen Gemeinden der Euroregion Pomerania, bedankte sich herzlich für die inhaltliche Vorbereitung des Workshops. Es werde deutlich, dass die Informationsbedarfe riesig seien, ob im Tourismus, Verkehr oder bei den Zukunftsbranchen. Es komme darauf an, Prioritäten zu setzen, um letztlich erfolgreich das Modell der Raubeobachtung entwickeln zu können. Sie habe daher hohe Erwartungen an den Austausch mit dem Auftragnehmer aus Breslau in der Koordinierungsgruppe am 18.11. Sie erhoffe sich Antworten auf die Fragen, welche Daten benötigt werden und welche davon bereits kurzfristig erhoben werden können.

Direktor Jastrzębski unterstrich in seinen Schlussworten, dass man sich am Anfang des gemeinsamen Weges befände. Er lud die Teilnehmer ein, sich weiter am Prozess zu beteiligen, in der Koordinierungsgruppe, in den Workshops und weiteren Veranstaltungen. Fachlich läge noch einige Arbeit vor den Partnern, aber gemeinsam würden am Ende gute Ergebnisse erarbeitet werden können.

Moderator Martin Reents dankte für die lebhafte Diskussion und schloss den Workshop.

Podsumowanie wyników, wnioski do dalszych prac

Dr Jürgen Neumüller podziękował za żywą dyskusję. Należy stwierdzić, że w istocie musi chodzić o transgraniczny obszar funkcjonalny i codzienne powiązania. Można odnieść wrażenie, że projekt jest na dobrej drodze, wymaga jednak dalszego sortowania. W rezultacie dokument zostanie wzbogacony o wyniki warsztatów i jeszcze raz przedstawiony uczestnikom do dalszego skomentowania. Mówca wyraził nadzieję, że po przeprowadzeniu dwóch pozostałych warsztatów analizę potrzeb i aktorów będzie można położyć pod choinkę. Następnie podziękował tłumaczom i moderatorowi, którzy zapewнили żywą i bardzo dobrą wymianę poglądów.

Irena Stróżyńska, zastępca dyrektora Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pomerania, serdecznie podziękowała za merytoryczne przygotowanie warsztatów. Staje się jasne, że zapotrzebowanie na informacje jest ogromne, czy to w turystyce, transporcie, czy w branżach przyszłości. Ważne jest wyznaczenie priorytetów, aby ostatecznie móc z powodzeniem stworzyć model monitoringu przestrzennego. Pani Stróżyńska stwierdziła, że ma w związku z tym duże oczekiwania wobec rozmowy z wykonawcą z Wrocławia w grupie koordynacyjnej w dniu 18.11. Ma nadzieję otrzymać odpowiedzi na pytania, jakie dane są potrzebne i które z nich można pozyskać już w krótkim czasie.

Dyrektor Jastrzębski podkreślił w słowach końcowych, że jest to początek wspólnej drogi. Zaprosił uczestników do dalszego udziału w procesie, w grupie koordynacyjnej, w warsztatach i innych wydarzeniach. Pod względem merytorycznym partnerzy mają jeszcze do wykonania sporo pracy, ale na koniec wspólnie możliwe będzie wypracowanie dobrych rezultatów.

Moderator Martin Reents podziękował za żywą dyskusję i zakończył warsztaty.

